

WLO/Landschap is wel/niet de weg kwijt

Bleker houdt niet van natuur waarvoor je moet hebben doorgeleerd. Het liefst ziet hij natuur gemaakt en onderhouden door boeren. Ondertussen breek hij af wat de afgelopen decennia is opgebouwd. Franks Saris verwacht weerwerk van mensen die wel voor natuur en landschap hebben doorgeleerd. Maar wat leest deze oud-secretaris van de WLO in LANDSCHAP? Geen perspectievolle alternatieven voor Blekers simplisme en afbraak. Sterker nog het tijdschrift heult met de staatssecretaris mee. Heeft hij gelijk? Jerry van Dijk reageert namens de LANDSCHAP-redactie en het WLO-bestuur.

Frank Saris

Het laatste nummer van LANDSCHAP (2011/1) was voor mij een lakmoesproef: gaan we verder ‘blekeren’ of komen we eindelijk met noodzakelijke, nieuwe inzichten? Het redactioneel gaf nog enige hoop, maar verder lezend bleek deze ijdel. De gecombineerde boodschap van het hieronder besproken nummer van LANDSCHAP is een wat gemaskeerde steunbetuiging aan het gedachtegoed van de ‘Blekers’ van deze wereld.

Het eerste artikel, over de Europese achteruitgang van graslandvlinders, laat de vrij bedroevende positie van Nederland zien in het totale biodiversiteitspectrum. Nog steeds daalt de indicator voor de Nederlandse grasvlinderpopulaties. Minder sterk dan elders, maar dat heeft vooral te maken met het feit dat de stand al bijna op een absoluut dieptepunt zit. Eigenlijk is deze uitkomst nog wat vertekend: corrigeer je namelijk voor de oppervlakte waar habitats in voorkomen, dan is de situatie nog dramatischer. Liggen er namelijk wel telroutes in al die vlinderloze agrarische vlaktes, waar het grootste deel van Nederland uit bestaat?

In het volgende artikel wordt doodleuk voorgesteld om het enige hoopgevend instrument dat decennia van Europees touwtrekken heeft opgeleverd, namelijk het natuurbeschermingsrecht, uit te hollen. De jurist Kistenkas vindt dat er een eind moet komen aan het “dogmatische vasthouden aan ecologische instandhoudingdoelstellingen en het beschermen van ooit vastgestelde en vastgelegde natuur- en landschapswaarden.” Het staat er echt.

Er is volgens de auteur een “tournure naar weging mogelijk”, een weging dus met andere belangen, economische vooral. Waar dat toe heeft geleid, kunnen we dagelijks zien. Op driekwart van het Nederlandse grondgebied zit de biodiversiteit op een absoluut dieptepunt met dank aan het wegingsinstrument bij uitstek, de ruilverkaveling/landinrichting, en de alsmaar doorgaande intensivering en vergiftiging die daarmee samenhangt. Onder het mom van afweging is ons land onherkenbaar misvormd door de agrarische sector. Vraag de honingbij hoe zij hier overleeft. Doodse stilte is uw deel. Dit artikel en het onderliggende onderzoek is geschreven met steun van het huidige ministerie van EL&I. Is dat niet het ministerie dat zich ergert aan het zogenoemde op slot gooien van gebieden, door genoemde wetgeving?

Het palet ‘inspirerende’ verhalen wordt vervolgd met een bijdrage, waarin betoogd wordt dat landbouw en kleinschaligheid samen kunnen gaan. Die boodschap lazen we al in de Relatienota, in de jaren 70 van de vorige eeuw. Inmiddels weten we beter. Het verhaal is niet gebaseerd op origineel cijfermateriaal, laat staan eigen veldwerk. Er worden wat statistiekjes en modelletjes gedraaid en hop, daar hebben we weer nieuwe ‘kijkrichtingen’.

De forumbijdrage van Jos Dekker is een stuk origineler. Tot zijn eigen verrassing, geeft Jos aan, ontdekte hij tijdens het schrijven van zijn bijdrage, dat de ‘lijn Bleker’ in feite al veel eerder was ingezet. Hij vreest dat het sociaal kapitaal van de EHS, al die mensen die zich er jarenlang met hart en ziel voor hebben ingezet, verloren gaat. Maar

FRANK SARIS &
JERRY VAN DIJK

Drs. F.J.A. Saris Sovon
Vogelonderzoek Nederland,
Natuurplaza, Toernooi-
veld 1, 6525 ED Nijmegen
frank.saris@sovon.nl
Dr. J. van Dijk Faculteit
Geowetenschappen,
Universiteit Utrecht

Foto Jerry van Dijk
Langarige zeekraal (*Salicornia procumbens Sm.*)

zijn conclusie dat we dan misschien maar moeten proberen voort te modderen op de weg die eenmaal ingeslagen is, dwars tegen de huidige storm in, past voor mij niet bij zijn analyse.

Zo laat LANDSCHAP de lezer in grote verwarring weer een kwartaal wachten. Natuur als economisch kapitaal wordt op dit moment steeds verder uitgekleet en het tijdschrift lijkt daarvan de rechtse apologet. Als LANDSCHAP is wat het beoogt te zijn, namelijk een platform voor landschapsecologen met een open oog voor de toepassingen van landschapsecologisch onderzoek in perspectiefvolle praktijken, dreigt het de aansluiting met de toekomst te missen. Er moet toch iets anders mogelijk zijn dan ‘voortmodderen’, ook in het biodiversiteitsloze agrarisch gebied? Laten we bijvoorbeeld de oude referentie, met kleinschaligheid als hoofdkenmerk, helemaal vergeten en nieuwe landschappen gaan ontwerpen (zonder dit agrarisch natuurbeheer te noemen).

Jerry van Dijk

Frank Saris, directeur van SOVON, verwijt LANDSCHAP dat het zich opstelt als een rechtse boodschapper van het kabinet, en staatsecretaris Bleker in het bijzonder. Het tijdschrift zou daarmee bijdragen aan het verder uitkleeden van de Nederlandse natuur. Zijn verwijt baseert hij op de inhoud van enkele artikelen. Door het publiceren daarvan wordt LANDSCHAP onder het mom van “als je niet tegen bent, ben je voor” in de rechterhoek weggezet. Dergelijke polarisatie is ons inziens niet gewenst, zeker niet binnen een groep mensen die, naar we mogen aannemen, hetzelfde doel voor ogen heeft, namelijk een duurzaam behoud van landschap en biodiversiteit in Nederland.

De redactie van Landschap toetst de haar aangeboden artikelen op wetenschappelijke en/of argumentatieve kwaliteit, niet op de daaraan verbonden opvattingen of politieke kleur. Het zou geen pas geven om dat laatste als

onafhankelijk wetenschappelijk tijdschrift wel te doen. LANDSCHAP staat open voor reacties en artikelen uit elke hoek, mits goed en helder onderbouwd. Geluiden uit verschillende kampen dragen bij aan de waarde van het debat en houden het scherp. Echter, sinds het aantreden van het kabinet Rutte en de regen aan proefballonnen van staatssecretaris Bleker heeft de redactie welgeteld nul reacties ontvangen waarin van leer wordt getrokken tegen het voorgenomen beleid of waarin een reëel alternatief wordt voorgesteld. Vanwege deze onbalans roept het redactioneel van LANDSCHAP 2010/4 zelfs expliciet op tot wat meer kritische geluiden, maar zonder gevolg. Wat er niet is, kunnen we niet plaatsen. We nodigen onze leden en Frank Saris in het bijzonder daarom nogmaals uit daar iets aan te doen.

Uit de brief van Saris spreekt een grote emotionele betrokkenheid bij de Nederlandse natuur en het huidige afbraakbeleid dat daarop wordt losgelaten. Die emoties leven ook bij de redactie van LANDSCHAP en het WLO-bestuur. De brief roept op tot reflectie op de rol van onderzoekers en de wetenschap in een tijd waarin de meesten van ons in onze dagelijkse praktijk worden geconfronteerd met nieuw beleid dat ingaat tegen zo’n beetje alles waar we de laatste decennia hard voor hebben gewerkt. De zoektocht naar deze nieuwe rol is zowel binnen als buiten de WLO in volle gang. Om hier meer concreet handen en voeten aan te geven, nodigt het WLO-bestuur haar leden uit om bijdragen aan deze discussie en reacties op de brief van Saris te leveren via de WLO-groep op LinkedIn. In het volgende nummer van Landschap zal het bestuur op basis hiervan verder ingaan op de positie van de WLO in het huidige tijdsgewricht.